

Kvinnherad kommune

Rådmannen

Vår ref:

Dato: 24.11.2015

Budsjett 2016 Økonomiplan 2016-2019

Handlingsplan 2016-2019.

INNHOLD

0. FORSLAG TIL VEDTAK	3
1. RÅDMANNEN SINE KOMMENTARAR	5
1.0 <i>Tabell 1 Kapitalkostnader</i>	8
1.1. INNTEKTER	8
1.1.2 FRIE INNTEKTER.....	8
1.1.2.1 <i>Skatteinntekter</i>	9
1.1.2.2 <i>Tabell 2. Rammeoverføring</i>	9
1.1.3 ANDRE INNTEKTER	10
1.1.3.1 <i>Kraftfondet</i>	10
1.1.3.2 <i>Konsesjonsstraum</i>	10
1.1.3.3 <i>Eigedomsskatt</i>	10
1.1.3.4 <i>Ubytte Kvinnherad Energi</i>	10
1.1.3.5 <i>Andre poster</i>	10
1.2. UTGIFTER	11
1.2.1. KONSEKVENSJUSTERT BUDSJETT VERKSEMDER 2016.....	11
1.2.1.2 <i>Tabell 4 Verknad statsbudsjettet</i>	13
1.2.1.4 <i>Tabell 6 Rammer til Verksemndene. Økonomiplan 2016-2019</i>	15
1.2.1.5 <i>Tabell 7 . Inntekter økonomiplan 2016-2019</i>	<i>Feil! Bokmerke er ikke definert.</i>
1.2.2. INVESTERINGSBUDSJETT FOR 2016 OG Ø-PLAN 2016/2019:	16
1.2.2.1 <i>Tabell 8. Prosjekt 50 Vatn og Prosjekt 51 Avløp</i>	16
1.2.2.2 <i>Tabell 9. Prosjekt 52 Veg/Park/Idrett, prosjekt 53 Bygg og Prosjekt 59 andre prosjekt</i>	17
1.2.2.3 <i>Tabell 10 . Prosjekt Nye Tiltak- ynskjer frå verksemndene</i>	21
1.2.2.4 <i>Tabell 11 Totale investeringar 2016-2019</i>	<i>Feil! Bokmerke er ikke definert.</i>
2. HANDLINGSPLAN 2016 – 2019.....	24

0. Forslag til vedtak.

Budsjettvedtak 2016:

- 1) Kommunestyret godkjenner driftsinntektene for budsjett 2016 slik det går fram av tabell 2.
- 2) Kommunestyret godkjenner rammene til skulane, barnehagane, sonene og dei andre verksemndene i budsjettet for 2016 slik det går fram av tabell 6.
- 3) Kommunestyret godkjenner investeringane i budsjettet for 2016 slik det går fram av tabell 8, tabell 9 og tabell 10.
- 4) Kommunestyret godkjenner økonomiplan 2016 – 2019 slik det går fram av vedlegg tabell 7.
- 5) Kommunestyret godkjenner handlingsplan 2016 – 2019 slik det går fram av vedlegg 2.
- 6) Ordføraren si godtgjersle for 2016 blir sett til 95,0 % av løna til ein stortingsrepresentant, medan varaordføraren si godtgjersle for 2016 blir sett til 15,0 % av ordføraren si godtgjersle.
- 7) Inntekts- og formuesskatten for 2016 blir utlikna etter dei satsar som Stortinget bestemmer.
- 8) Marginalavsetjing av innbetalt skattesum blir sett til 9,0 %.
- 9) I medhald av eigedomsskattelova § 2, 3 og 4 blir det i 2016 vidareført utskriving av eigedomsskatt.
 - a) Eigedomsskatteområdet er faste eigedommar inkludert verk/bruk og næring i heile Kvinnherad kommune etter Eigedomsskattelova § 3a.
 - b) Skattesatsen for kommunen vert sett til 7 %, jamfør Eigedomsskattelova § 11. Skattesatsane vert differensiert ved at skattesatsen som skal gjelda for bustad og fritidseigedommar vert sett til 2 %. jf. § 12
 - c) Skattevedtekten i kommunen etter Eigedomsskattelova § 10 er justert i tråd med nye regelendringar som gjeld frå 2013, og som er godkjende av kommunestyret den 20.12.2012. Ved taksering og utskriving av eigedomsskatt nyttar kommunen tidlegare vedtekne skattevedtekter.
 - d) Skatten forfell til betaling i to terminar, 20. april og 20. oktober 2016, jamfør Eigedomsskattelova § 10. I medhald av Eigedomsskattelova § 7 bokstav a og b, vert det fritak for eigedomar til stiftningar og institusjonar som tek sikte på å gagne kommunen, fylket eller staten, samt bygningar av historisk verdi.
- 10) Arbeidet med å redusere driftsutgiftene og då spesielt lønsutgiftene skal intensiverast. Ein gjennomgang for å få redusert talet på tilsette med 100 skal leggjast fram i samband med revidert budsjett i juni 2016. Då skal også alle konsekvensar av slik reduksjon leggjast fram, og det skal skiljast mellom lovpålagde og ikkje lovpålagde oppgåver. Vidare skal minimumsnivå på tenestene gå fram.
- 11) I påvente av at reduksjon i tal tilsette skal senke driftsutgiftene blir det i første halvår 2016 innført tilnærma tilsettjingsstopp, innkjøpsstopp, reisestopp, stopp i overtidsbetaling og vikarbruk, stans i tilskotsutbetaling og i all bruk av andre midlar som kan utsetjast. Vidare blir seniorordningane avvikla og det blir slutt på ekstra betaling for åremålsstillingar.
- 12) For 2016 blir det lagt opp til ei samla investeringsramme på kr. 149,1 mill.
 - (a) Husbanklån utgjer kr. 25,0 mill.
 - (b) Eigenkapitalinnskot til KLP er kr. 2,6 mill.
 - (c) Ein budsjetterer med ei tilbakebetaling frå Folgefondtunellen på kr. 7 mill etter at bompengeperioden er over 1.juli 2016.
 - (d) Unytta lånemidlar i 2015 vil ved budsjettrevisjonen våren 2016 bli trekt frå låneopptaket.
 - (e) Låna får ei løpetid i tråd med kommunelova § 50.
 - (f) Avdraga blir sett til maksimum 40 år.
 - (g) Rådmannen får fullmakt til å godkjenne lånevilkåra innan vedtekne budsjettrammer.
- 13) Kommunestyret vedtek låneporføljen til Kvinnherad kommune, og alle lån i porteføljen kan vere gjenstand for refinansiering i 2016. Rådmannen får fullmakt til å avgjere kva lån som skal nedbetalast, uavhengig av tidlegare vedtak om nedbetaling.

- 14) Det blir sett av investeringsmidlar til vatn og avløp som er i tråd med vedteken «Kommunedelplan for vassforsyning og avløp». Prosjekt som det ikkje spesifikt er sett av midlar til, men som vert finansiert frå «Diverse investeringar», skal godkjennast politisk dersom tiltaket kostar meir enn kr. 1,0 mill.
- 15) Eit mogeleg positivt premieavvik for pensjonsinnbetalingane skal setjast av på eit avviksfond. Kostnaden relatert til tidlegare premieavvik skal dekkast av dette fondet og av oppspart bufferfond.
- 16) Frå 01.01.16 eller frå den tid det er lovleg eller praktisk kan gjerast, vert følgjande gebyr innan Vatn, avløp, renovasjon og slamtøyning endra slik det kjem fram av vedlegg om kommunal gebyr :
- Drikkevassgebyra vert auka med 4,5 % og avløpsgebyra med 3,5 % i samsvar med vedteken kommunedelplan for vassforsyning og avløp 2013 – 2024.
 - Renovasjonsgebyra og slamtømegebyra vert endra i tråd med tilråding frå Sunnhordland Interkommunale Miljøverk IKS. Det er ei målsetjing at det skal vera like renovasjons- og slamgebyr i alle SIM-kommunane.
- 17) Frå 01.01.16 eller frå den tid det lovleg eller praktisk kan gjerast, vert følgjande avgifter, gebyr og betalingssatsar endra:
- Utsleppssaker vert auka tilsvarende konsumprisindeksen.
 - Uttikking bygg vert auka med 5%.
 - Kartforretning vert auka som følgjer:
 - Matrikulering og arealoverføring små tomter (D.1.1.a og D.4.1.a) aukar 10%
 - Matrikulering og arealoverføring middels tomter (D.1.1.b og D.4.1.b) aukar 5%
 - Øvrige gebyr aukar tilsvarende konsumprisindeksen
 - Byggesak vert auka med 5%.
 - Nye gebyr byggesak:
 - Matrikkelføring ikkje søknadspliktige saker kr 1.320
 - Behandling dispensasjon utan høyring kr 7.875
 - Reguleringsplaner vert auka som følgjer:
 - Basisgebyr og mindre endring aukar med 10%
 - Øvrige gebyr aukar tilsvarende konsumprisindeksen
 - Seksjoneringssaker som krev synfaring vert endra etter Staten sine satsar.
 - Seksjoneringssaker som ikkje krev synfaring vert endra etter Staten sine satsar
 - Årspllass kulturskulen vert auka med 3,0 %.
 - Instrumentleige kulturskulen og dirigenttenester vert auka med 3,0 %.
 - Foreldrebetaling SFO vert auka med 3,0 %.
 - Barnehagesatsane vert sett lik Stortinget sine maksimalsatsar.
 - Gebyr for unødig brannalarm meir enn ein gong pr. år blir auka frå kr. 2 800,- til kr. 3 000,- eks. mva.
- 18) Alle husleiger blir auka i tråd med konsumprisindeksen. I tillegg skal husleigene vere identiske når husværa overstig 100 m². For vanskelegstilte, minstepensjonistar og unge uføre er husleiga eks. straum sett til maks kr. 5 000,- kr pr. månad. For par som begge er vanskelegstilte, minstepensjonistar eller unge uføre er maks husleige eks. straum sett til 7 000,- kr pr. månad. Inndekning av differanse mellom gjengs husleige og subsidiert husleige vert inn dekt over NAV budsjett.
- 19) Alle løvingar til tiltak i investeringsbudsjettet som blir overført frå eit år til neste skal visast i årsmelding og godkjennast i revidert budsjett.
- 20) Kommunestyret set ramma for Kontrollutvalet til kr 1.000.000.
- 21) Det skal lagast plan for finansiering av ny idrettshall på Husnes. Planen skal vera ferdig til revidert budsjett i juni 2016.

22. Prosjekt for høgare utdanning, i regi av Kvinnherad Næringservice får midlar som driftstilskot over budsjett for verksemd for Samfunnsutvikling. Dette i samsvar med søknad.
23. Nivå på antal lærningsplassar i Kvinnherad kommune skal vidareførast. Det skal til revidert budsjett i 2016, kartleggast naudsynt framtidig behov for lærlingar med intensjon om opptrapping til 2 pr. 1000 innbyggjarar.
24. Planarbeid for ny ferjekai Skjelnesodden på Varaldsøy skal intensiverast. Kvinnherad kommune signaliserer vilje til forskotering av midlar i samarbeid med Hordaland Fylkeskommune til forsering av planprosessen.
25. Det skal etablerast tenleg internett-løysing for pasientar/bebuarar og pårørande ved institusjonane i Kvinnherad.
26. Det skal greiast ut framtidig lokalisering av aktivitetssenter på Husnes. Det skal arbeidast for å etablira ein frivilligsentral i Rosendal. Kommunen ønskjer, og er positiv til at frivillige lag og organisasjonar nyttar kommunale bygg til frivillig aktivitet.
27. Nye retningslinjer for næring- og bustadutvikling vert utarbeida. Jfr 2.500.000 i investeringsbudsjett og økonomiplan. Administrasjonen legg fram eiga sak til Formannskapet, seinast ved handsaming av revidert budsjett 2016.

1. Rådmannen sine kommentarar.

Rådmannen legg med dette fram følgjande dokument:

- Budsjett for 2016
- Økonomiplan for 2016-2019
- Handlingsplan for 2016-2019 .

Kvinnherad kommune har i utgangspunktet eit godt økonomisk grunnlag fordi kommunen har inntekter frå kraft i form av :

• Eigedomsskatt på verk og bruk , og næring	ca. 65,0 mill,
• Konsesjonsstram	ca. 23,5 mill,
• Konsesjonsavgift	ca. 8,5 mill.

I høve til dei fleste kommunar på vår storleik gjev dette oss eit handlingsrom. Men som KOSTRA-tala har vist år etter år, nyttar vi meir midlar på skule og pleie/omsorg enn dei andre kommunane. Sjølv om kommunen dei siste åra har redusert talet på tilsette, er talet på tilsette i desse sektorane fortsatt høgt og lønskostnadane våre er store samanlikna med andre kommunar.

Inntekter.

Kommunen sine inntekter fordeler seg på frie inntekter (skatt og rammetilskot), andre inntekter

(eigedomsskatt, kraftinntekter og momsrefusjon), kapitalinntekter frå mellom anna VA-sektoren og andre mogelege inntekter. Til fråtrekk kjem kapitalutgifter på dei kommunale låna, utgifter til bundne fond, premieavvik pensjon og utgifter til eigenfinansiering av investeringar.

Frie inntekter:

Det samla rammetilskotet er i tråd med forslag til statsbudsjett for 2016, og auken frå i år til neste år er på 7,568 mill. kr eller 2,2 %. Årsaka til den låge veksten er endra finansieringsordning medmeir til vekstkomunane og tilsvarande mindre til distriktskommunane. I tillegg kjem bortfall av skjønstillskot etter at arbeidsgjevaravgifta vart redusert. Her får alle dei aktuelle kommunane ei nedtrapping av tilskotet over fleire år. Unntaket er Kvinnherad som misser heile tilskotet på to år.

Staten gjev kommunane rammeoverføringer utifrå mellom anna ein forventa lønsvekst. Vårt problem i den samanhengen er at vi ikkje får kompensert lønsauken for den delen av lønsmassen som er over snittet. Dette er for tida vår største utfordring.

Så lenge vi ikkje maktar å effektivisera tenestene i skule og pleie/omsorg, vil problemet fortsetja, og også auke i åra framover.

Eigedomsskatt på hus/hytter vert , i tråd med ø-planen for 2015-2018, føreslege innført. Satsen vert sett til 2 promille, som gir ei inntekt på kring kr.14.5 mill. Satsen kan no settast til eit tal mellom 0 og 4 promille.

Eigedomsskatt på næring og på verk og bruk er lagt inn med ein reduksjon på kr.1,25 mill då lågare straumpris og endringer i skattereglane også kan påverke

Eigedomsskatten . Her kan SKL sine nye utbyggingsplanar gje kommunen ein auke i eigedomsskatten spesielt i anleggsperioden, men grunna forslaget til endra skattereglar kan prosjektet bli utsett. Difor ser ein i grunnlaget bort frå slik auke. Samla eigedomsskatt for 2016 er sett til kr. 80 mill.

Investeringsbudsjettet, som har verknad for kapitalkostnadane i drifta, legg rådmannen inn vedteken økonomiplan for perioden 2015-2018. Av alle tiltaka som er føreslede frå verksemndene, til saman kr. 28,6 mill. i 2016, foreslår rådmannen berre eit nytt tiltak, energimerking av bygningar med kr. 450.000.

Rådmannen har lagt inn forslaga frå skulebruksplanen når det gjeld investeringar:

Prosjekt: 53 BYGG	2 016	2 017	2 018	2 019
Austsida skule (skulebruksplan)		10 000 000	58 000 000	58 000 000
Vestsida skule (Underheim-skulebruksplan)	10 000 000	52 750 000	52 750 000	0

Anbod på Rosendalstunet er no kommet og ein legg inn i budsjettet tal frå det økonomisk mest fordelaktige anbodet. Samla kostnad vert no sett til kr. 203 mill., med venta tilskot på ca.kr.88 mill og moms med kr. 50,8 mill. Nettokostnad vert etter dette kr. 74,2 mill.

Kvinnherad kommune er ein av dei kommunane som har høg gjeld i høve til folketalet. Det er viktig å vera klar over at investeringar (når ein ser bort ifrå investeringar til VA, som er sjølvfinansierande) kjem til å tappa av disponible inntekter til drift.

Kvinnherad kommune har gjennom fleire år opparbeida seg ei gjeld som målt pr. innbyggjar er blant dei høgaste i landet. Ved utgangen av 2. tertial 2014 – er gjelda kr.1.260 mill eller kr. 95.738 pr. innbyggjar.

Med ei så høg gjeld vil ei kvar endring i renta slå kraftig ut i budsjett/økonomiplan. Med dei låna og vilkåra vi

har på våre lån inn i 2016, sett vi snittrenta for 2016 til 2,34

For økonomiplanperioden legg vi inn at den vil synke ytterligere i 2017 for så å stige gradvis fram mot 2019 der vi legg inn 2,30 %. Pr. dato er 2/3 av lønemassen sikra i fastrentelån med 3-5 års løpetid. På desse låna er renta under 2 %.

Med dette utgangspunktet og rådmannen sitt forslag til investeringsbudsjett i Tabell 4 , vil kommunen ha slik utvikling i lønegradi.

1.0 Tabell 1 Kapitalkostnader

<u>Investeringer, låneopptak og gjeld</u>			Budsjett	Øk.plan	Øk.plan	Øk.plan
			2015	2016	2017	2018
Investeringer i ø-plan				145 306	89 749	133 700
Låneopptak i ø-plan				102 002	45 018	102 000
Total gjeld			<u>1 260 000</u>	<u>1 345 407</u>	<u>1 369 259</u>	<u>1 447 492</u>
Gjeld pr.innbygger			95 281	101 740	103 543	109 459
Avdrag gamle lån			-	40 320	43 053	43 816
Renter gamle lån			-	29 016	27 280	27 900
Avdrag nye lån				1 275	3 113	4 950
Renter nye lån				816	1 972	3 292
Kapitalkostnader			<u>-</u>	<u>71 427</u>	<u>75 418</u>	<u>79 959</u>
						<u>87 098</u>

Sjølv utan nye investeringar utover det som tidlegare er vedteke, når ein ikkje målsetjinga om å redusere lånegjelda i perioden.

I gjeldande Handlingsplan har ein ei målsetjing om 3,0 % overskot på netto driftskostnader. Staten seier no at alle kommunar bør ha eit overskot på 2,0% Rådmannen finn dessverre ikkje rom for å budsjettere med noko overskot.

1.1. Inntekter

1.1.2 Frie inntekter

Forenkla er det slik at frie inntekter, som er skatt og rammetilskot frå staten, er det kommunane treng for å drifta tenestene sine, samt dekke renter/avdrag på investeringar. Desse vert justert etter mange faktorar, mellom anna folketal.

Staten har som mål at dei frie inntektene skal ha ei utvikling som svarar til forventa pris og lønsvekst for sektoren. I Fylkesmannen sitt notat om statsbudsjettet står det:

Regjeringa sitt framlegg for budsjettåret 2016

Prisindikatoren for 2016 er i framlegget 2,7 prosent. Prisindikatoren blir nytta til prisjustering av statleg rammeoverføring og øyremerka tilskot i statsbudsjettet.

Prisindikatoren består av :

<i>Lønsvekst</i>	<i>2,7 prosent</i>
<i>Varer og tenester</i>	<i>2,5 prosent</i>
<i>Samla prisvekst</i>	<i>2,7 prosent</i>

Fordi vi har større lønsutgifter enn snittet av norske kommunar vert samla prisvekst hos oss høgare. Dette betyr at vi ikkje får dekka all løns- og prisvekst.

1.1.2.1 Skatteinntekter

Auken i skatteanslaget for Kvinnherad kommune er i statsbudsjettet på 20,446 mill. kr eller på 6,1 %. Det blir presisert at dette kun er eit anslag, og at kommunane må justere for lokale tilhøve. Etter at skatteanslaget for 2015 vart redusert, er auken frå 2013 til 2015 berekna til 13,221 mill. kr, eller 6,611 mill. kr pr. år. Sjølv med auke i skatteøyret frå 11,35 til 11,80 % tyder dette på at anslaget for 2016 er for høgt. Spesielt høgt blir det når ein veit at sysselsetjinga og talet på skatteinntekter i Kvinnherad er på veg ned. Rett nok vil staten dekke litt av eit skattetap, men like fullt vil rådmannen rå til at ein må senke skatteanslaget for 2016 med 12,6 mill. kr. Det er meir enn i år då anslaget vart redusert med vel 5,0 mill. kr.

1.1.2.2 Tabell 2. Rammeoverføring

Tal i 1 000,-	Rekneskap	Revidert b.	Øk.plan	Budsjett	Øk.plan	Øk.plan	Øk.plan
Inntektpostar	2014	2015	2015	2016	2017	2018	2019
Innbryggjartilskot	-355 731	-328 083	-367 579	-336 984	-352 485	-368 700	-385 660
Skjønnstilskot	-19 500	-8 117	-6 183	-5 200	-5 200	-5 200	-5 200
Selskapsskatt/ Distriktstilskot	-6 909	-9 463	-7 151	-12 658	-12 911	-12 911	-13 169
Inntektsutj./komp. for endr.	-5 422	-8 990	-4 968	-10 560	-11 046	-11 554	-12 085
Skatt	-317 352	-322 955	-332 692	-342 928	-358 703	-371 257	-383 138
Justert anslag skatt grunna lokale høve.	0	0	0	7			
Sum frie inntekter	-704 914	-677 608	-718 573	-708 323	-740 345	-769 622	-799 252
MVA investering	0						
MVA drift	-21 532	-20 500	-20 500	-20 500	-21 013	-21 538	-22 076
Eigedomsskatt	-61 597	-66 750	-61 450	-80 000	-80 000	-80 000	-80 000
Utbytte frå Kvinnh. Energi	-9 000	-9 000	-9 000	-9 000	-9 000	-9 000	-9 000
Vinst / tap frå kraftfondet	-62 023	-20 000	-20 000	-20 000	-20 000	-20 000	-20 000
Konsesjonsstraumsal	-23 009	-23 500	-27 000	-20 000	-20 000	-20 000	-20 000
Konsesjonsavgifter	-9 007	-8 500	-8 300	-8 500	-8 500	-8 500	-8 500
Andre inntekter og utgifter	1 455	612	612	500	500	500	500
Sum andre inntekter	-184 712	-147 638	-145 638	-157 500	-158 013	-158 538	-159 076
Renter diverse bankinnskot	-2 541	-1 300	-1 000	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
Dekking VA-investeringar	-11 303	-12 567	-12 000	-13 218	-14 665	-16 592	-17 706
Refusjon renter skuleinnv.	-5 526	-5 500	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500
Komp.tilskot husbanken	0	0	-6 000	-4 000	-4 000	-4 000	-4 000
Renter formidlingslån	-2 764	-3 500	-3 500	-3 500	-3 500	-4 500	-4 500
Renter næringslivslån	-1 103	-500	-500	-750	-750	-750	-750
Avdrag kommunale lån	37 542	39 939	41 200	40 320	43 053	43 816	46 320
Renter kommunale lån	39 227	27 728	46 700	29 016	27 280	27 900	28 520
Avdrag nye lån				1 275	3 113	4 950	6 769
Renter nye lån				816	1 972	3 292	5 490
Sum renter og avdrag	53 531	44 300	63 400	46 459	49 003	50 616	56 642
MVA –komp til investering	0	0					
Bundne fond	434	692	500	500	500	500	500
Premieavvik pensjon	7 871	9 000	6 700	9 000	9 000	9 000	9 000
Bruk av unytta overskot/dekking underskot	-83 086	-6 000	-14 404	-9 000	-9 000	-9 000	-9 000
Avsetting til fond							
Vedlikehaldsfond/Investeringsfond	20 000	0	5 000	5 000	10 000	15 000	20 000
Sum bundne innt./ utgifter	-54 781	3 692	-2 204	5 500	10 500	15 500	20 500
Sum disponibele inntekter	-890 876	-777 254	-803 015	-813 864	-838 855	-862 044	-881 186
Overskot til driftsfond	100 105	274	0	0	0	0	0
Sum inntekter til drift	-790 771	-776 980	-803 015	-813 864	-838 855	-862 044	-881 186
Driftskostnader	790 771	776 980	794 748	813 864	838 855	862 044	881 185
Underskot i året				0	0	0	0
Avsetting overskot til fond				0	0	0	0

1.1.3 Andre inntekter

Andre inntekter kan variere frå kommune til kommune. Nokre kommunar, som Kvinnherad, har store inntekter. Dette er inntekter som ikkje har same utvikling som kostnadsveksten i sektoren. For Kvinnherad er dette også inntekter med store svingingar.

1.1.3.1 Kraftfondet

Verdien av kraftfondet var ved utgangen av 2014 kr. 560, 4 mill. Pr dato er verdien auka med 11% til kring kr. 617 mill. Det er i budsjettet for 2015 vedteke å nytta kr.20 mill av avkastninga i drifta.

Kraftfondet følger utviklinga i verdsøkonomien og kan difor svinga mykje frå år til anna. For å unngå dei vanskar slik inntektsvariasjon skaper, er det viktig at inntektene blir fasa ut av drifta så raskt som mogeleg. I den grad inntektene kjem må dei i staden nyttast til eigenfinansiering av investeringane. Då kan veksten i lånegjeld og kapitalkostnader dempast. I grunnlaget legg ein difor opp til ei samla årleg avkastning frå fondet på 20,0 mill. kr, eller 3,5 %. Første året går 15,0 mill. kr til drift og 5,0 mill. kr til investering. Året etter går 10,0 mill. kr til drift og 10,0 mill. kr til investering, og slik held ein fram til heile forventa avkastning på 20,0 mill. kr går til delfinansiering av investeringane.

1.1.3.2 Konsesjonsstraum

Inntekter konsesjonsstraum er redusert frå kr. 36 mill. i 2012 til kr. 31 mill. i 2013. Ved budsjettrevisjonen i juni vart inntekta sett til kr. 27 mill. for 2014. rekneskapet for 2014 vart kr.23,0 mill.

Kommunen har frå 2015 inngått avtale med Markedskraft/ Kvinnherad Energi om sal av konsesjonsstraumen for perioden 2015-2018, og utifrå signal frå forhandlingar med MK/KE set rådmannen anslaget for 2015 til kr. 23,5 mill. Pr dato ser det ut til at inntekta frå konsesjonsstraum i 2015 berre vert kr.19,5 mill. Og rådmannen foreslår at budsjettet for dei nærmaste åra vert sett til kr.20 mill.

1.1.3.3 Eigedomsskatt

Utvikling eigedomskatt på verk og bruk er over tid, over ein 5-års periode, avhengig av utviklinga i resultatet for Statkraft og SKL.

Eigedomsskatt på hus/hytter vert , i tråd med ø-planen for 2015-2018, føreslege innført med ei inntekt kr. 14,5 mill. Eigedomsskatt på næring og på verk og bruk er lagt inn med ein reduksjon på kr.1,25 mill då lågare straumpris og endringer i skattereglane også kan påverke eigedomsskatten . Her kan SKL sine nye utbyggingsplanar gje kommunen ein auke i eigedomsskatten spesielt i anleggsperioden, men grunna forslaget til endra skattereglar kan prosjektet bli utsett. Difor ser ein i grunnlaget bort frå slik auke. Samla eigedomsskatt for 2016 er sett til kr. 80 mill.

1.1.3.4 Utbyte Kvinnherad Energi

Utbryte frå Kvinnherad Energi AS bør halverast. Årsaka er dei store investeringane som NVE krev at selskapet skal gjennomføre, samt andre naudsynte investeringar. Når låg straumpris i tillegg reduserer inntektene og pålegg om fordyrande organisasjonsendring må gjennomførast, bør eigar no redusere sitt uttak av utbytte. I grunnlaget nyttar ein difor 5,0 mill. kr i utbytte. For om mogeleg å redusere noko av konsekvensane av slik reduksjonen må det vurderast å nytta konsesjonskraft til å dekke inn straumbehovet i kommunale bygg.

1.1.3.5 Andre poster

- Konsesjonsavgift vert revidert utifrå nye utbyggingsplanar og vert auka med kr.0,2 mill. utifrå rekneskapstala.
- Kompensasjonsordningane frå Husbanken når det gjeld skuleutbyggingsplanar og omsorgsbustader er

tidsavgrensa , og einskilde tiltak får vi ikkje lengre kompensasjon for, og inntektsposten må reduserast med kr. 2 mill. til saman kr.5,5 mill.

- Premieavvik på pensjon er ein kostnad som er blitt eit problem for kommunen. Grunna ei ordning som vart innført i 2004 har kommunen opparbeida eit etterslep på pensjon på rundt 90 mill. kr. Dette må dekkast inn i åra som kjem og difor rår rådmannen til å auka summen med 2,3 mill kr til 9,0 mill kr.

1.2. Utgifter

1.2.1. Konsekvensjustert budsjett verksemder 2016.

Utgiftene er korrigert med konsekvensjusterte tal for verksemdene der verksemdene sine inngrep er tatt med. (Sjå vedlegg).Rådmannen har gått igjennom kvar verkemd sine budsjett og sett på dei kostnadene dei har når dei skal føra vidare dagens driftsnivå.

Kommunestyret gjev rammer for drifta til skule, barnehage og sonene i tillegg til dei øvrige verksemdene.

Det er i berekningane lagt inn ein auke i lønskostnader med 2,7 % (*som er den lønsveksten som regjeringa har lagt opp til i 2016 ifølge stortingsprop,*) og øvrige kostnader/ inntekter med 1,5 %.

Som det går fram av vedlagte inngrep frå verksemdene er auken i konsekvensjustert budsjett mykje større enn den veksten det er lagt opp til. Det er særleg innan PLO det er svært høg auke (i snitt 18,5 %) og særleg på Kompetansesenteret i Herøysundet (44,9%) og Rosendalstunet (19,9%). Det skuldast for ein stor del vedtak/ pålegg frå Fylkesmannen/ Fylkeshelsesjefen når det gjeld auka timer/ bemanning til einskildbrukarar.

Rådmannen finn ikkje anna løysing på gapet mellom utgifter og inntekter enn å foreslå ein ytterlegare reduksjon i bemanning. For å få til slik bemanningsreduksjon rår ein til at det blir sett ned ei prosjektgruppe med mandat å kome med framlegg om fordeling av færre årsverk i heile den kommunale organisasjonen, samt kva konsekvensar slik bemanningsreduksjon vil få. Her må også konsekvensane av færre tilsette i skulen takast med. Innstilling må vere klar til handsaming saman med revidert budsjett i juni 2016.

Straksstiltak:

Det vil naturleg nok ta litt tid før tal tilsette er blitt redusert, og i mellomtida må ein freiste å unngå ein situasjon der kommunen brukar pengar ein ikkje har. Difor er det viktig at ein i første halvår 2016 set i verk tiltak som omgåande reduserer kommunen sine driftsutgifter. Aktuelle tiltak som ein vil rá til blir vurdert gjennomført er følgjande:

- Stans i all overtidsbetaling som ikkje er heilt nødvendig.
- Stans i innkjøp som ikkje er heilt avgjerande for tenesteproduksjonen.
- Stans i tilsetjingar med unntak av stillingar som er heilt avgjerande for tenesteproduksjonen.
- Stans i inngåing av nye senioravtalar så langt dette er mogeleg.
- Stans i vedlikehaldsarbeid som ikkje kan utførast av eigne tilsette.
- Stans i reiseaktivitet som ikkje er nødvendig for å oppretthalde tenesteproduksjonen.
- Reduksjon i all vikarbruk som ikkje er tvingande nødvendig.
- Stenging av symjebasseng og terapibad. Symjeopplæringa blir konsentrerast til hausten

Tabell 3 Konsekvensjustert budsjett 2016.

	<u>Rev.bud 2015</u>	<u>Konsekvensjust.</u>	<u>Konsekvensjust.</u>	<u>Endring</u>	<u>Auke</u>
		Budsjett økt	budsjett 2016	2015/2016	i prosent
HALSNØY OPPVEKSTSENTER	21 221 102	21 942 376	21 646 154	425 052	2,00 %
BRINGEDALSBYGDA OPPVEKST	10 401 858	11 428 002	11 273 724	871 866	8,38 %
NORDSIDO OPPVEKSTOMRÅDE	17 134 685	18 839 716	18 585 380	1 450 695	8,47 %
USKEDALEN OPPVEKSTSENTER	13 431 465	14 602 375	14 405 243	973 778	7,25 %
ÅKRA OPPVEKSTSENTER	5 974 407	6 394 439	6 308 114	333 707	5,59 %
OMVIKDALEN OPPVEKSTSENTER	13 875 422	14 748 690	14 549 583	674 161	4,86 %
SKARVELAND SKULE	5 554 314	6 173 530	6 090 187	535 873	9,65 %
MALMANGER OPPVEKSTSENTER	14 762 243	16 334 653	16 114 135	1 351 892	9,16 %
VALEN SKULE	9 784 180	10 737 128	10 592 177	807 997	8,26 %
SUNDE SKULE	16 399 602	17 608 393	17 370 680	971 078	5,92 %
UNDARHEIM SKULE	19 167 110	20 268 398	19 994 775	827 665	4,32 %
ROSENDAL UNGDOMSSKULE	16 921 885	18 287 649	18 040 766	1 118 881	6,61 %
ØYATUN UNGDOMSSKULE	10 472 254	11 903 982	11 743 278	1 271 024	12,14 %
HUSNES UNGDOMSSKULE	27 057 723	27 471 943	27 101 072	43 349	0,16 %
HUSNES BARNEHAGESENTER	16 901 809	19 963 426	19 693 920	2 792 111	16,52 %
FELLESUTGIFTER SKULE	8 150 900	7 651 538	7 548 242	-602 658	-7,39 %
FELLESUTGIFTER BARNEHAGE	51 238 273	49 573 905	48 904 657	-2 333 616	-4,55 %
SUM Skule/barnehage	278 449 232	293 930 143	289 962 086	11 512 854	4,13 %
HALSNØYSONA	34 423 000	38 212 573	34 754 335	331 335	0,96 %
HUSNESSONA	94 056 000	102 124 907	92 882 603	-1 173 397	-1,25 %
Kompetansesenter Herøysund	45 241 000	65 591 698	59 655 649	14 414 649	31,86 %
ROSENDALSSONA	84 193 526	100 956 213	91 819 676	7 626 150	9,06 %
FELLESUTGIFTER SONENE	6 809 000	6 856 282	6 235 788	-573 212	-8,42 %
SUM Pleie og omsorg	264 722 526	313 741 673	285 348 052	20 625 526	7,79 %
FELLESTENESTER	39 947 000	40 544 121	38 577 731	-1 369 269	-3,43 %
KYRKJA OG ANDRE TRUSSAMFUNN	9 890 000	10 191 530	9 697 241	-192 759	-1,95 %
POLITIKK	5 790 000	5 607 857	5 335 876	-454 124	-7,84 %
NAV	9 985 000	12 053 311	11 468 725	1 483 725	14,86 %
SAMFUNNSUTVIKLING	14 209 000	16 332 433	15 540 310	1 331 310	9,37 %
BRANN,BYGG,EIGEDOM	45 764 706	46 501 519	44 246 195	-1 518 511	-3,32 %
KOMMUNALTEKNIKK	7 377 251	8 112 932	7 719 455	342 204	4,64 %
KULTUR OG FRITID	25 845 000	28 406 359	27 028 651	1 183 651	4,58 %
TILTAK OG TENESTER BARN OG UNGE	50 632 000	52 268 496	49 733 474	-898 526	-1,77 %
HELSETEN. OG REHABILITERING	24 368 105	26 134 827	24 867 288	499 183	2,05 %
SUM	233 808 062	246 153 385	234 214 946	406 884	0,17 %
TOTALT	776 979 820	853 825 201	809 525 083	32 545 263	4,19 %

Rådmannen har her lagt inn slik reduksjon i rammane til verksemndene:

<u>Korrigeringer</u>			
<u>alle verksemder</u>			-2,85 %
<u>alle verksemder utanom Skule/pleie</u>			-2,00 %
<u>PLO</u>			-6,20 %
<u>skule</u>			1,50 %
			-4,85 %
			-9,05 %
			-1,35 %

Med desse nedskjeringane balanserer budsjettet og nedbemanningsprosjektet må straks ta fatt for å finne ut konkret kva stillingar som skal fjernast.

1.2.1.2 Tabell 4 Verknad statsbudsjettet

Endringar i statsbudsjettet:			Budsjett
			2016
<i>Strakshjelp og døgnopphald PLO</i>			3 404
<i>Valkort</i>			25
<i>Makspris barnehagane</i>			-361
<i>Minstekrav foreldrebet. barneh.</i>			315
<i>Brukarsyrt personleg assistent</i>			550
<i>Gratis kjernetid barnehagane</i>			200
<i>Krisa i Syria</i>			20
<i>Likeverd priv./kom. barnehagar</i>			483
<i>Endr. finansiering priv. barnehagar</i>			-907
<i>Ny naturfagtime</i>			208
<i>Skatteoppkrevjing</i>			-134
<i>Husbanken</i>			-30
<i>Statleg/private skular</i>			-292
			3 481

Summen her er kr.3.481.000. Desse tala vert fordelt på verksemndene utifrå kven som har ansvaret.

1.2.1.3 Tabell 5 Rådmannen sitt forslag til saldering

Forslag til endringar i rådmannen si budsjettsaldering:				Budsjett	Øk.plan	Øk.plan	Øk.plan
				2016	2017	2018	2019
Auka drift etter utbygging Rosendalstunet					0	8 000	8 900
Valkostnader			300	0	300	-300	300
Innsparing skulebruksplan			-3 000				
Drift Varaldsøy				0		-3 750	-3 750
Eigedomsskatt på bustadhus, fritidseigedomar				-14 500	0	0	0
Eigedomsskatt på næring					0	0	0
Reduserte straumkostnader				0			
Endringer i driftsrammer:							
Effektivisering av drifta				-292	-6 472	-11 664	-17 967
Skulane				0	0		
Barnehagane				0	0		
Sonene samla				0	0		
TTBU				1 500	1 500		
NAV				-500	-500		
Helse og rehabilitering				0	0		
Samfunnsutvikling				-850	-850	75	75
Brann,bygg,eigedom				0	0		
Kommunalteknikk				0	0		
Kultur og fritid				1 000	1 000		
Fellestenester				0	0		
Politikk				0			
Kyrkja og andre trussamfunn							
Utgifter fordelt på verksemdene	790 771	776 980	780 750	813 864	838 855	862 044	881 185

- Det ligg inne ressurser til å drifta nye Rosendalstunet frå summaren 2018, samstundes som ein legg opp til å stengja Varaldsøy frå same tidspunkt.
- Rådmannen foreslår at utbyte frå Kraftfondet vert sett til kr. 20 mill. kvart år i planperioden, og rår til at uttaket gradvis vert fasa ut ved at ein nyttar 5 mill til investeringsfond i 2016 og så aukar det i resten av ø-planen..
- Eigedomsskatt vert no innført i mange kommunar i Noreg. Kvinnherad kommune takserte og innførte eigedomsskatt i 2010, men fjerna den for hus og hytter igjen seinare. I 2013 vedtok ein også å gje fritak for næringsverksemder. Eigedomsskatt er igjen innført for næringseigedomar og rådmannen rår til at ein frå 2016 også innfører eigedomsskatt for hus/hytter. Satsen kan settast mellom 0.1 og 4,0 promille. Rådmannen rår til same sats som tidlegare : 2 promille.

1.2.1.4 Tabell 6 Rammer til Verksemndene. Økonomiplan 2016-2019.

Verksemnd					2 016	2 017	2 018	2 019	Vekst 2016
Skulane	181 966	182 620	184 469	193 732	199 964	206 398	213 043	6,08 %	
Barnehagane	93 163	95 829	97 779	95 876	98 732	101 680	104 725	0,05 %	
Samla ramme skule/barnehage	275 129	278 449	282 248	289 608	298 695	308 079	317 768	4,01 %	
Sonene samla	275 939	264 723	271 175	289 322	302 728	320 821	340 404	9,29 %	
TTBU	46 700	50 632	46 749	51 233	54 404	56 177	58 009	1,19 %	
NAV	8 173	9 985	13 848	10 939	10 765	11 086	11 418	9,55 %	
Helse og rehabilitering	24 834	24 368	25 273	24 867	25 678	26 515	27 379	2,05 %	
Samfunnsutvikling	15 702	14 209	14 020	14 690	14 319	14 861	15 420	3,39 %	
Brann,bygg,eigedom	49 700	44 301	61 787	44 246	45 689	47 178	48 716	-0,12 %	
Kommunalteknikk	9 622	7 377		7 719	7 971	8 231	8 499	4,64 %	
Kultur og fritid	31 978	25 845	23 373	28 029	29 942	30 919	31 926	8,45 %	
Fellestenester	37 190	39 947	39 544	38 469	39 614	40 796	42 017	-3,70 %	
Politikk	5 821	5 790	6 554	5 336	5 810	5 699	6 185	-7,84 %	
Kyrkja og andre trussamfunn	9 985	9 890	10 176	9 697	10 013	10 340	10 677	-1,95 %	
Effektivisering av drifta				-292	-6 774	-18 658	-37 234		
Budsjettrammer for verksemndene samla	790 771	775 516	794 748	813 864	838 855	862 044	881 185	4,94 %	
	721 312	719 106	740 614	742 376	765 172	786 324	803 784		
Andre driftsutgifter – inntekter	69 459	57 874	54 134	71 488	73 683	75 720	77 401		
Sum utgifter	790 771	776 980	794 748	813 864	838 855	862 044	881 185		
Inntekter til drift	-790 771	-776 980	-803 015	-813 864	-838 855	-862 044	-881 186		

Framskriving av verksemndene sine kostnader er i økonomiplanperioden gjort med ein deflator på 3,26% i heile ø-planperioden

1.2.2. Investeringsbudsjett for 2016 og ø-plan 2016/2019:

Investeringsbudsjettet er inndelt i prosjektområde.

1.2.2.1 Tabell 8. Prosjekt 50 Vatn og Prosjekt 51 Avløp

	Prosjekt: 50 VATN	Revidert Budsjett 2015	vedteke ø- plan 2016	2 016	2 017	2 018	2 019	Kommentar Sak nr.
5000	VATN UΤBYGGING GENERELT	2 693 053	2 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000	
5015	NYE VA LEIDNINGAR OPSANGERVEGEN	50 000	950 000	950 000	5 000 000	5 000 000	0	
5017	TILTAK SVARTAVATNET HUSNES	8 085 356	0	2 000 000	0	0	0	Konsejsjonsvedtak NVE hausten 2015, større omfang
5020	VASSFORSYNING ÅRSNES	4 085 483	0	1 725 000	0	0	0	Omdisponering i tråd med FO sak 2015/79
5021	VASSLEIDNING FOSSBERG- BARONIET	4 800 000	0	0	0	0	0	Kostnadsramme red. med kr. 1.725.000,- ROV ref. åreg 50 % av kap. kostnad
5022	TILTAK NEDSLAGSFELT VARALDSØY	550 000	5 450 000	450 000	5 000 000	0	0	
5023	TILTAK NEDSLAGSFELT HERØYSUND	200 000	1 700 000	200 000	1 500 000	0	0	
5024	AUKA KAPASITET HUSNES VBA	157 090	1 750 000	1 750 000	3 000 000	0	0	Startar prøveboring grunnvassanlegg Handeland
5025	OVERFØRINGSLEIDNING SANDVOLL - VALEN	0	2 900 000	500 000	5 400 000	0	0	
5026	TILTAK MATRE VASSVERK	1 438 384	0	5 000 000	-1 500 000	0	0	Kostnadsestimat for nytt vassbehandlingsanlegg. SKL refunderer deler av kostnad
5027	NY PUMPELEIDNING TOFTEVÅGEN	6 000 000	0	0	0	0	0	
5028	NYTT HØGDEBASSENG ØLVE	1 613 416	0	0	0	0	0	Unytta midlar høgdebasseng overføres vassbehandlingsanlegg Ølve (kr. 1.400.000,-)
5029	NYTT VASSBEHANDL.ANLEGG ØLVE	24 022 927	0	0	0	0	0	Unytta midlar høgdebasseng overføres vassbehandlingsanlegg Ølve (kr. 1.400.000,-)
5030	ÆNES VASSVERK, UV ANLEGG OG HBASS M.M.	0	800 000	800 000	4 400 000	0	0	
5031	NY HOVEDVASSLEIDNING ØLVE	2 000 000	0	0	0	0	0	
5032	TRYKKFORSTERKING LANDA, OMVIKDALEN	0	4 700 000	1 700 000	3 000 000	0	0	
5033	UTSKIFTING ETERNITT VL, HUSNES VBA	0	0	0	200 000	3 000 000	0	
	Sum grp. Prosjek: 50 VATN	55 695 709	20 250 000	17 075 000	28 000 000	10 000 000	2 000 000	

	Prosjekt: 51 AVLØP	Revidert Budsjett 2015	<u>vedteke ø- plan 2016</u>	<u>2 016</u>	<u>2 017</u>	<u>2 018</u>	<u>2 019</u>	Kommentar Sak nr.
5100	UTBYGGING GENERELT	3 212 908	2 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000	
5114	AVLØP ØLVE	9 117 375	600 000	200 000	400 000	10 000 000	0	
5115	AVLØPSSANNERING RØSSLAND-KALDESTAD	6 873 953	0	2 000 000	0	0	0	Større omfang av prosjekt
5116	AVLØPSSANERING USKEDALEN, BYGGETRINN3	1 503 000	0	0	0	0	0	
5117	AVLØPSSANERING VALEVÅGEN	2 000 000	2 692 000	2 692 000	0	0	0	
5118	AVLØPSTILTAK ÆNES	0	0	0	0	2 200 000	0	
5119	SLAMAVSKILLAR LØFALLSTRAND	1 000 000	0	0	0	0	0	
5123	AVLØPSLEIDNINGAR NY OPSANGERVEG	50 000	950 000	950 000	5 000 000	5 000 000	0	
5124	UTVIDING LEIDNINGSNETT SKÅLAFJERO	3 392 791	0	0	0	0	0	
5125	NY HOVEDLEIDNING LANGS SKÅLAELV	708 379	0	0	0	0	0	Ventar koordinering privat feltutbygging
5126	AVLØPSTILTAK HUSNES IND.OMRÅDE	1 089 079	500 000	100 000	400 000	2 000 000	0	
5128	OPPGRADERING UTSLEPP HAMNAVÅGEN	0	0	0	0	2 600 000	0	
5129	SLAMAVSKILLAR ÆNES	0	1 200 000	200 000	1 000 000	0	0	
5130	SLAMAVSKILLAR ROSENDALSTUNET	0	1 600 000	600 000	0	0	0	Rosendalstunet koples til Jonatangen KRA. Billegare løysing
5131	SLAMAVSKILLAR BERGET, HERØYSUNDET	0	2 300 000	300 000	2 000 000	0	0	
5132	SLAMAVSKILLAR KROSANDEN, HERØYSUNDET	0	1 600 000	200 000	1 400 000	0	0	
5133	SLAMAVSKILLAR LANGÅT	0	0	0	0	1 000 000	0	
5134	SLAMAVSKILLAR RUDLEN, SANDVOLL	0	0	0	0	1 300 000	0	
5135	TILKNYTING UTB.OMRÅDE HATLESTRAND	0	0	0	0	0	1 000 000	
5136	SLAMAVSKILLAR BYGDAVÅGEN, VARALDSØY	0	0	0	0	0	3 000 000	
<hr/>								
	Sum grp. Prosjek: 51 AVLØP	28 947 485	13 442 000	9 242 000	12 200 000	26 100 000	6 000 000	

Vatn og avløp er sjølvfinansierande investeringar. Det vil seie at investeringar her ikkje vil påverka kommunen sine rente/avdrags-kostnadane, då dei er med i sjølvkostberekingane og såleis vert dekt av abonnementane. Investeringane her som til saman er heile kr.136,4 mill. er vedtekne i Hovudplan for vatn/avløp. Rådmannen vil ikkje foresla endringar i høve til forslag til investeringar frå Tekniske tenester. Her vil rådmannen likevel peika på at renteoppgang vil føra til kraftig gebyrerauke. Dette kan saman med eigedomskatt bli ei stor utfordring spesielt for unge etablerarar.

1.2.2.2 Tabell 9. Prosjekt 52 Veg/Park/Idrett, prosjekt 53 Bygg og Prosjekt 59 andre prosjekt.

	Prosjekt: 52 VEG/PARK/IDRETT	Revidert Budsjett 2015	<u>vedteke ø- plan 2016</u>	<u>2 016</u>	<u>2 017</u>	<u>2 018</u>	<u>2 019</u>	Kommentar Sak nr.
--	------------------------------	------------------------	---------------------------------	--------------	--------------	--------------	--------------	----------------------

xxxx	DIVERSE INVESTERINGSTILTAK KOMMUNALE VEGAR	0	0	5 000 000	5 000 000	5 000 000	5 000 000	Slår saman trafikksikring, asfaltering, vegljos og andre inv. vegar/kaiar
	Kvinnheradspakken			7 000 000	5 000 000	5 000 000	5 000 000	
xxxx	REP VIKA BRU I ÅKRA	0	0	1 800 000	0	0	0	
xxxx	REP KAI BØRNESET I USKEDALEN	0	0	500 000	2 000 000	0	0	
xxxx	NYTT VEGKRYSS FV 48 / HUSNES INDUSTRIOMRÅDE	0	0	1 000 000	0	0	0	Medfinansiering i lag med Vegvesen og private aktørar
5430	KOBBEBUKTA FISKERIHAVN	160 000	0	0	0	0	0	
5336	TRAFIKKSIKRING	811 000						
5400	VEGLYS	752 457						
	Kollektivknutepunkt-Rosendal			3 000 000				
5441	KAIFRONT ROSENDAL	4 371 168	0	0	0	0	0	Dette er brukte midlar 2012 / 2013. Vart ved ein feil trekt frå budsjett 2014 / 2015
5443	TRAFIKKSIKRINGSPLAN HERØYSUND	200 000	0	0	0	0	0	
5445	PARKERING SUNDE FERGEKAI	468 000	0	0	0	0	0	
	OPSANGERVEGEN	0	500 000	500 000	10 000 000	20 000 000	14 000 000	
5446	TRAFIKKSIKRINGSPLAN KALDESTAD.	100 000	0	0	0	0	0	
5908	HUSNES KYRKJEGARD	1 000 000	0	0	0	0	0	
	Sum grp. Prosjek: 52 VEG/PARK/IDRETT	7 862 625	500 000	18 800 000	22 000 000	30 000 000	24 000 000	0

	Prosjekt: 53 BYGG	Revidert Budsjett 2015	vedteke ø-plan 2016	2016	2017	2018	2019	Kommentar Sak nr.
1063	REHAB. SKULE BARNEHAGE	5 548 360	5 000 000	5 900 000	5 000 000	5 000 000	5 000 000	frå 2013
1071	USKEDALEN SKULE 2012	320 000		0				sak 2014/46
1085	ROSENDAL U.SKULE BASSENG	1 828 447		0		6 500 000	0	frå 2013
	Utvikling leikeplasser		100 000	100 000				
	Austsida skule (skulebruksplan)							
	Vestsida skule (Undarheim- skulebruksplan)							
1127	HATLESTRAND SKULE TAK 2014	3 429 756		0				f.sk. 22.08.13
1221	GARDEROBE MAURANGER B.HAGE	450 000						
2001	BAD/ROM HUSNESSONA	2 000 000						
2035	HUSNES HELSEENTER 2014	0		0				fin. frå fond
2035	HUSNES HELSEENTER 2014	0		0				fin. frå fond
2052	UTBYGGING/OMBYGGING ROSENDALSTUNET	2 000 000	70 000 000	70 000 000	100 000 000	39 100 000	0	
2052	Tilskot				-98 076 000			
2060	ØLVE ALDERSPENSJ.TESTAMENTGÅVE	339 845						
2063	REHAB. SJUKEHEIMAR og andre inst.	500 000	500 000	1 300 000	500 000	500 000	500 000	
2069	OMBYGGING AKSEN	100 000						
2075	ROSENDAL HELSEENTER 2014	0		0				fin.frå fond
2075	ROSENDAL HELSEENTER 2014	0		0				fin.frå fond

2076	BUST. FOR VANSKELEGSTILT.	7 249 170	12 500 000	12 500 000	12 500 000	12 500 000	12 500 000	ks 22.05.14
2076	Tilskot	0	-2 000 000	-2 000 000	-2 000 000	-2 000 000	-2 000 000	ks 22.05.15
	Omstun- Tilskot			-10 000 000				
3011	RÅDHUSET	972 796		1 500 000				
	Statlig tilskot.			-1 256 850				
3100	HMT	448 232	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	frå 2013
4008	BIOBRENSELANLEGG	100 000						
5407	BRANNSTASJON ROSENDAL	5 383 425						
5703	KULTURSKULE HUSNES (TILLBYGG HUSNES KULTURHUS)	0		0				
5704	UNGDOMSKLUBB HUSNES 2013	1 296 376		0				f.sk 03.04.14
5705	STOLAR KULTURHUSET	2 556 659		0				
5706	KJØKKEN HUSNESHALLEN	340 000						

	Sum grp. Prosjek: 53 BYGG	34 863 066	86 300 000	78 243 150	18 124 000	61 800 000	16 200 000	
--	---------------------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	--

	Prosjekt: 54 EIGENDOM	Revidert Budsjett 2015	vedteke ø-plan 2016	2 016	2 017	2 018	2 019	Kommentar Sak nr.
4004	UTVIKLING AV NÆRINGSAREAL	500 000	500 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	
	INDUSTRIMRÅDE BØRNES		0	0				
4050	SAL NÆRINGSBYGG/GRUNN	0		0				
4051	SAL KOMMUNALE EIGEDOMAR	-500 000	-500 000	-1 500 000	-1 500 000	-1 500 000	-1 500 000	
5347	GRUNNKJØP	5 876 352	100 000	500 000	500 000	500 000	500 000	
	Grunnkjøp . Tilbakekjøp Husnes/Halsnøytunet/Husnes skuletomtidrettshall			0				
	Tilrettelegging bustadfelt, planlegging, grunnkjøp m.m.				1 500 000	1 500 000	1 500 000	1 500 000
5427	PLAN OMRÅDE SJUKEHEIM SKULAR 2011	268 542		0				frå 2013

	Sum grp. Prosjek: 54 EIGENDOM	6 144 894	100 000	1 500 000	1 500 000	1 500 000	1 500 000	
--	-------------------------------	-----------	---------	-----------	-----------	-----------	-----------	--

	Prosjekt 59 Andre prosjekt	Revidert Budsjett 2015	vedteke ø-plan 2016	2 016	2 017	2 018	2 019	Kommentar Sak nr.
2077	NAUDMELDENETT	700 000		0				
3030	PROGRAMVARE IT	2 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000	
3440	REG.PLAN HERADSTUN	100 000		0				
4023	INDUSTRIMRÅDE BØRNES	1 500 000		0				
5011	DIGITALE KART	400 000	350 000	150 000	150 000	150 000	150 000	frå 2013
5221	KAI VARALDSØY	385 000		0				k.s.20.03.14
5224	KYSTSONEPLAN	2 000 000		1 000 000	750 000	750 000		
5246	SKOGSBILVEGAR	45 000		250 000	250 000	250 000	250 000	
	Marknadsføring Kvinnherad			500 000	500 000	500 000	500 000	
5402	SKILTPLAN	300 000	150 000	150 000	150 000	150 000	0	
5428	LØFALLSTRAND KOTE 70 (forskottering)	227 000		800 000				k.s.20.03.14

	KUNSTGRASBANE ØLVE				1 100 000			
	Uskedalen Nærmiljøanlegg				800 000			
	Sunde nærmiljøanlegg			325 000				
	Forprosjekt idrettshall Husnes			100 000				
	Rosendal friidrettsbane						2 560 000	
5810	NASJONALPARKSENTER	7 000 000	0	0				
5815	FOLGEFONNA NASJONALPARK BESØKSMÅL	400 000	0	0				
	Steinparken-varmestove			0				
	Fjellbergparken			0				
	KYSTZONEPLAN		1 000 000					
	Husnes kyrkjegard		3 000 000	3 000 000				
5907	BRANNSIKRING KYRKJER	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000	

	Sum grp. Prosjek: 59 ANDRE PROSJEKT	15 557 000	7 000 000	8 775 000	6 200 000	4 300 000	5 960 000	
--	-------------------------------------	------------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	--

	PROSJEKT- Nye tiltak - overført		0	11 670 400	1 725 000	0		
	SUM investeringer	149 070 779	127 592 000	145 305 550	89 749 000	133 700 000	55 660 000	

	Prosjekt: 60 LÅN/AKSJER	Revidert Budsjett 2015	vedteke ø- plan 2016	2 016	2 017	2 018	2 019	Kommentar Sak nr.
9000	ETABLERINGSLÅN	25 000 000	25 000 000	25 000 000	25 000 000	25 000 000	25 000 000	
9100	LÅN ETABLERINGSLÅN	-25 000 000	-25 000 000	-25 000 000	-25 000 000	-25 000 000	-25 000 000	
	Tilbakeføring Folgefondtunellen			-7 000 000				
9100	LÅN	-140 258 279	-118 779 500	-102 002 163	-45 017 750	-102 000 000	-43 470 000	
9101	AKSJER/EK INNSKOT	2 600 000	2 600 000	2 600 000	2 600 000	2 600 000	2 600 000	
9102	MOMSKOMPENSASJON	-11 412 500	-11 412 500	-38 903 388	-47 331 250	-34 300 000	-14 790 000	
	Sum finansiering	-149 070 779	-127 592 000	-145 305 550	-89 749 000	-133 700 000	-55 660 000	
	T O T A L T	0	0	0	0	0	0	

Rådmannen legg inn i 2016 alle investeringar som i økonomiplanen for 2015-2018 vart vedtekne for 2016.
Rådmannen legg inn kr. 5 mill kvart år til Kvinnheradspakken.

I 2016 er det etter dette investeringar på kr. 145 mill. og eit låneopptak på kr.102,0 mill.

Ytterlegare investeringar ut over det som ligg inne er ikkje tilrådeleg.

1.2.2.3 Tabell 10 . Prosjekt Nye Tiltak- ynskjer frå verksemndene.

Verksemd	Prosjekt	Ynskjer	<u>2016</u>	<u>2017</u>	<u>2018</u>
			2 016	Overføres	
BRINGEDALSBYGDA OPPVEKST	EM styring straum	?	-		
	Ny branntavle	?	-		
	Vognskur		-		
NORDSIDO OPPVEKSTOMRÅDE	Elev PC ar	150 000	-		
	Klatrestativ		-		
MALMANGER OPPVEKSTSENTER	Møbler	?	-		
VALEN SKULE	Nye vindauge 2.etg.	?	-		
	Styring straum	?	-		
	Ombygging fellesrom	?	-		
SUNDE SKULE	Nytt lager	500 000	-		
	Golv gymsal	150 000	-		
	Utstyr gymsal	100 000	-		
	Trafikksikring	?	-		
	Belysning-henteplass		-		
USKEDALEN SKULE	Tak	?	-		
UNDARHEIM SKULE	Stolar gymsal		-		
	Tavler-klasserom		-		
ROSENDAL UNGDOMSSKULE			-		
ØYATUN UNGDOMSSKULE			-		
HUSNES UNGDOMSSKULE	Investering skulebruksplan		-	0,00	
HUSNES BARNEHAGESENTER	Arbeidsrom	0	-		
	Terapirom	0	-		
FELLESUTGIFTER SKULE			-		
FELLESUTGIFTER BARNEHAGE			-		
<u>SUM Skule/barnehage</u>	<u>-</u>	<u>900 000</u>	<u>-</u>	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>
HUSNESSONA	Medisinrom	200 000	-		
	Garderobe	300 000	-		
	Kjøkken	300 000	-		
	Kjøling medisinrom		-		
	Ombygging Aksen		-		
	Utestad dagpasienter		-		
	Ladestasjon el-bilar		-		
	Ombygging dobbeltrom		-		
	Omgjering leiligheter til korttidsplassar		-		

HERØYSUNDSONA	Ombygging dagsenter	11 200 000	-		
	Ombygging aktivitetsenter		-		
<u>SUM Pleie og omsorg</u>	-	<u>12 000 000</u>	=	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>
KYRKJA OG ANDRE TRUSSAMFUNN	Husnes Kyrkjegard	0	-		
	Brannsikring kyrker		-		
	Parkering ved Ænes kyrkje	100 000	100 000		
	Varaldsøy kyrkjegard		-		
	Kvinnherad- driftsbygning		-		0,00
SAMFUNNSUTVIKLING	Kjøp bil		-		
	Konsulentbistand- planstrategi		-		
	Kystsoneplan		-		
Park og Grønt	Ny slåmaskin med grasoppsamler og kraftig blåseutstyr (535 000 + 22 000)		-		
Reinhold	EL-Bil til Halsnøysona		-		
BRANN, BYGG OG EIGEDOM	Utskiftning av Brannbilar	2 000 000	2 000 000		
	Energimerking av bygninger	450 000	450 000		
	2 nye kontorbilar	450 000	225 000	225 000	
	Ombygg. driftsbase Husnes	750 000	750 000		
	Ventilasjon Rådhuset	3 000 000	1 500 000	1 500 000	
	Utskifting vindauge blokk C	1 500 000	-		
	Overb. Ambulanseinng.	450 000	450 000		
	Ombygg. Legekontor Husnes	300 000	300 000		
	Ombygg. skadestova Husnes	300 000	300 000		
	Radonkartlegging og tiltak	500 000	500 000		
Kommunalteknikk	Ny GS veg Bognes	500 000	500 000		
	Hurtigladestasjon Husnes	95 400	95 400		
KULTUR OG FRITID	Bokbuss	3 000 000	3 000 000		
	Sunde kyst og litteratursenter	2 000 000	500 000		
	K.delplan idrett - oppfølging tiltak	1 000 000	1 000 000		
		?	-		
	Anleggsutvikling		-		
	Ny Avlastningsbolig Husnes for mindreårige ressurskrevende brukarar		-		
TILTAK OG TENESTER BARN OG UNGE	Nytt fagsystem		-		
HELSETEN. OG REHABILITERING					

	<u>Andre verksemder</u>	<u>16 395 400</u>	<u>11 670 400</u>	<u>1 725 000</u>	
-					
Totalt		<u>29 295 400</u>	<u>11 670 400</u>	<u>1 725 000</u>	

I 2016 er det etter dette investeringar på kr. 149 mill. og eit låneopptak på kr.107,5 mill.

Ytterlegare investeringar ut over det som ligg inne er ikkje tilrådeleg.

2. Handlingsplan 2016 – 2019 (Vart vedteke utsett til våren 2016)

Handlingsplan 2016 - 2019

Hovudmålsetjing:

I Kvinnherad vil vi stimulera til engasjement, ansvarskjensle og optimisme for at kommunen skal vera god å bu, arbeida og feriera i.

Andre målsetjingar:

A. Brukar / innbyggjar

Målsetjing

Den kommunale organisasjonen er rasjonell, effektiv og så lite byråkratisk som mogeleg. Samtidig er tenestetilbodet tilpassa den kommunale økonomien.

Innsatsområde A1

Vidareutvikle den kommunale organisasjonen med fokus på effektivisering og mindre byråkrati.

Resultatmål

1. KOSTRA-tal syner at kommunen er blitt meir effektiv og mindre kostnadskrevjande på alle tenesteområder.	2. Effektivisering og strukturelle grep har ført til rimelegare tenesteproduksjon og sunnare økonomi.
3. Undersøkingar syner kommunen si utvikling over tid, og resultata kan samanliknast med andre kommunar. Dei økonomiske innstramingane viser att i undersøkingane.	4. Mest mogeleg ressursar blir nytta til produksjon av tenester. Spesielt til styring og administrasjon nyttar ein mindre enn snittet av kommunane i landet.
5. Kvinnherad blir av brukarane oppfatta som ein kommune som leverer gode tenester, og det er ein aukande aksept for at auka kvalitet betyr samling av tenestene.	6. Brukarane og dei tilsette på alle nivå opplever reell medverknad i arbeidet med effektivisering av tenestene.

Innsatsområde A2

Betre kommunikasjon mellom innbyggjarane og den kommunale organisasjonen.

Resultatmål

1. Innbyggjarane opplever god kontakt og kommunikasjon i møte med kommunen.	2. Alle som vender seg til kommunen får eit førebels eller endeleg svar innan 3 veker.
---	--

A. Brukar / innbyggjar

Innsatsområde A3

Kvalitetsutvikling og realisering av statlege målsetjingar

Resultatmål

1. Kommunen gjennomfører brukarundersøkingar for ulike tenesteområde med faste mellomrom.	2. Brukarundersøkingar og kvalitetsmålingar viser høg standard på tenestene.
3. Alle tenesteområda har eit dokumentert system og opplegg for kvalitetssikring og kvalitetsutvikling.	4. Kommunen set i verk statlege reformer når dei er fullfinansierte. Pålegg må full-finansierast gjennom effektivisering.
5. Læringssystem blir gjennomførde slik at dei tilsette har god kompetanse på sine fagområde og sine fagsystem.	6. Kvinnherad kommune vil leggja til rette for at innbyggjarane til ei kvar tid får tak i den informasjonen dei er på jakt etter.

Innsatsområde A4

Auka innsatsen innan miljøretta helsevern.

Resultatmål

1. Bygging, utbetring og rehabilitering av kommunale bygg og institusjonar har heva standarden til forskriftsmessig nivå.	2. I planperioden er "vestsida" og "austsida" skule og utvida Rosendalstun blitt realisert.
3. Alle kommunale bygg og institusjonar blir drifta og vedlikehaldne slik at ein unngår verdifall. Tilsette og brukarar blir sikra eit godt innemiljø, og barn og unge blir sikra eit godt fysisk leike- og læringsmiljø.	4. Plan for sal eller kommunal bruk av fråflytta bygg ligg føre. Dei kommunale tenestene i Husnes sentrum er blitt samla i ei bygningsmasse med felles inngang.

Innsatsområde A5

Tenestetilbod

Resultatmål

1. Innbyggjarane opplever at dei kommunale tenestene framleis er gode og tilgjengelege.	2. Tenestetilboden har fokus på tidleg innsats og kvalitativt gode tenester.
3. Institusjonane er i planperioden blitt avlasta gjennom satsing på private omsorgsbustader.	4. Skuletilbodet og institusjonstilbodet er blitt betre tilpassa den kommunale økonomien.
5. Hjelp og tenester for den enkelte er samordna for å sikre eit mest mogeleg heilskapleg tilbod.	6. Det er gode overgangar i opplæringsløpet frå barnehage til grunnskule til vidaregåande.

Innsatsområde A6

A. Brukar / innbyggjar

Auka merksemd på menneske med psykiske lidingar, funksjonshemma og rusmisbrukarar.

Resultatmål

1. Lågterskeltilbod for rusavhengige er blitt utvida, og menneske med særskilte behov får oppfølging på grunnlag av sakkunnig vurdering.	2. Førebygging og rehabilitering er prioritert og det er tilstrekkeleg med tilrettelagde bustader for desse gruppene.

B. Samfunnsutvikling

Målsetjing

Gjennom samarbeid og ekstra fokus blir det arbeidt for vidare utvikling av Kvinnherad-samfunnet. Det blir lagt spesiell vekt på kommunikasjonar og samferdsle, sentrumsutvikling og næringsutvikling, samt overordna planlegging i eit berekraftig perspektiv.

Innatsområde B1

Styrke næringslivet gjennom aktiv jobbing for betre samferdsle og kommunikasjonar

Resultatmål

1. Gratis Folgefondtunnel har ført til kraftig trafikkauke. Store deler av trafikken mellom Bergen og Odda/Haukeli vel ruta gjennom Kvinnherad.	2. Trafikkauken har ført til utvida og betre ferjetilbod Årsnes–Gjermundshamn og auka satsing på vegutbetring frå Årsnes mot Odda og frå Mundheim mot Håland.
3. Kompensasjonsmidlar, bompengar, private tilskot og kommunale og fylkeskommunale løyvingar har ført til betre standard på dei viktigaste vegane i kommunen.	4. Kvinnherad-pakken har bidrige til ny satsing på samferdsle, og det er mellom anna vedteke detaljplanar for innkorta ferjesamband Kvinnherad – Stord/E39.
5. Det er auka oppslutnad om framtidig vegfast tilknyting mellom Kvinnherad og den ferjefrie kyststamvegen.	6. Dei prioriterte tiltaka i Kvinnherad-pakken og i trafikkskringsplanen er i ferd med å bli gjennomførte.
7. Snøggbåtruta Sunde – Leirvik/Bergen og snøggbåtruta Rosendal – Bergen er utvida med fleire avgangar.	8. Ekspressbussrute Kvinnherad – Bergen via Tysse er etablert. Det er timesavgangar i lokalrutene for buss til/frå Husnes og bussane korresponderer med båtrutene.

Innatsområde B2

A. Brukar / innbyggjar

Aktiv satsing på sentrumsutvikling, næringsutvikling og overordna planlegging.

Resultatmål

1. Regionsenteret Husnes er utvida vidare med nytt kontorsenter for kommunale tenester, nytt hotell og nye kontor- og forretningsbygg.	2. Folgefonnsenteret er blitt ein turistattraksjon og formidlingsarena for forsking og forvaltning innan klima, miljø og naturbruk.
3. Sørål har starta opp med full produksjon og er i gang med planlegging av ein ny hall C.	4. Rammevilkåra til næringslivet er blitt betre og talet på industriarbeidsplassar har auka.
5. Bygge- og anleggsaktiviteten er høg og mange nye offentlege bygg, næringsbygg, bustadhus og fritidshus er blitt realiserte.	6. Det er i planperioden godkjent overordna kommuneplan og ein samla revidert arealplan for heile kommunen.
7. Ein liberal strandsoneplan for Kvinnherad er vedteken.	8. Kommunen har delteke i tilrettelegging av attraktive bustadomter og næringsareal.
11. Gjennom meir aktiv marknadsføring er nye reiselivsaktivitetar etablert, sesongen forlenga og økonomien betra.	12. Ei aktiv og innovativ oppdrettsnæring, har ført til trygge arbeidsplassar og ei berekraftig næring.

Innsatsområde B3

Kommunen vert robust og klimanøytral gjennom å satsar på klimavenlege og bærekraftige løysingar.

Resultatmål

1. Beting av standarden på vegane i kommunen og auka vasskraftutbygging har ført til stor klima- og miljøgevinst.	2. Kommunen er aktiv i samarbeid med FOU- miljø og andre. Dette har ført til eit meir klima- og miljøtilpassa landbruk.
3. Kommunen er aktiv i utbygging av fornybar energi som små vasskraftanlegg der omsynet til miljø og andre arealinteresser er ivaretakne.	4. Kommunen har vurdert eigna område for vindkraft, bioenergi og alternative oppvarmingskjelder.

C. Tilsette.

Målsetjing

Kommunen skal opptre som ein god og attraktiv arbeidsgjevar, med spesiell vekt på resultat oppnåing.

Innsatsområde C1

Styrke arbeidsmiljøet i kommunen, med vekt på motivasjon, trivsel og utvikling.

Resultatmål

1. Kommunikasjonsreglane er grunnlaget for arbeid med kulturbrygging og konfliktførebygging i organisasjonen.	2. Signert trivselsvurdering er ein viktig reiskap i arbeidet med betring av arbeidsmiljøet i verksemdene.
---	--

C. Tilsette.

3. Kommunen har varslarombod som tryggjer varsling av kritikkverdige tilhøve.	4. Arbeidsnærveret er auka gjennom målbeviste tiltak. Leiarane føl opp slik at dei sjuke kjenner seg ivaretekne.
---	--

Innsatsområde C2

Resultat oppnåing og vidareutvikling av internkontroll innan HMT.

Resultatmål

1. Dei tilsette opplever at dei er viktige bidragsytarar til kommunen si resultat oppnåing. Alle har kvart år medarbeidarsamtale	2. Internrevisjon av HMT-arbeidet er kvart år gjennomført for ein del av verksemndene.
--	--

Innsatsområde C3

Behalde og rekruttere tilsette.

Resultatmål

1. Dei tilsette er dei viktigaste ambassadørane for å rekruttere og halde på arbeidskrafta i kommunen. Praksis syner at tilsette blir vist tillit og toleranse og får nødvendig fridom i jobben.	2. Kommunen har eit godt omdøme blant eigne tilsette og blant brukarane. Tilsette syner i praksis kva dei er gode på, har innbyggjarane sine behov i fokus og engasjerer brukarane i løysing av deira eigne behov.
--	--

Innsatsområde C4

Leiarskap og identitet.

Resultatmål

1. Vidareutdanning blir prioritert og skjer i tråd med godkjent opplæringsplan.	2. Leiarane syner i praksis at det vert lagt til rette for menneske i ulike livssituasjonar.
---	--

D. Økonomi.

Målsetjing

Gjennom god økonomistyring og reduksjon i driftsnivået skal kommunen få ein sunn økonomi, samtidig som ei god og rasjonell tenesteyting blir utvikla vidare.

Innsatsområde D1

Etablere samsvar mellom oppgåver og tildelte ressursar, samt fastsetje eit driftsnivå som sikrar eit positivt driftsresultat.

Resultatmål

1. Sjølv med høg lånegjeld har kommunen sunn økonomi der netto driftsresultat i prosent av inntektene kvart år ligg på godt over 1,7 %.	2. Effektivisering, rasjonalisering og strukturendring har redusert driftsutgiftene, og spesielt dei tunge sektorane nyttar mindre enn tidlegare.
2. Dei samla driftsutgiftene ligg i tråd med staten sine	4. Nær alle ekstra inntekter frå kraft og eigedomsskatt

D. Økonomi.

berekningar på kommunenesnittet.	blir nytta til renter og ekstra avdrag på den høge lånegjelda.
5. Talet på tilsette er langt lågare enn tidlegare. Årsaka er effektivisering, rasjonalisering og overføring av oppgåver til private.	6. Med færre tilsette er løns- og pensjons-kostnadane blitt lågare, samtidig som veksten i framtidige pensjonsplikter er på veg ned.

Innsatsområde D2

Reduksjon i den høge lånegjelda blir prioritert.

Resultatmål

1. Alle investeringar er gjennomførde i tråd med politiske pålegg og vedtekne planar.	2. Store investeringar, høg lånegjeld og forventa renteauke har tvinga fram avdragsvekst.
3. For å unngå redusert verdi på alle dei nye kommunale bygga er vedlikehaldet blitt styrkt.	4. Driftskonsekvensane av nye investeringar har etter kvart fått auka merksemld.
5. Stans i nye investeringar er kvart år blitt grundig vurdert.	6. Med aukande rente kan det bli nødvendig med ytterlegare reduksjon i driftsnivået.

